

PEDAGÓGIA-PSZICHOLÓGIA KOMPLEX SZIGORLAT

PEDAGÓGIAI TÉTELEI

(a 2006. tanév I. félévétől)

1. A gyermekkor története, koncepciók a gyermekszemlélet történeti alakulásáról

kulcsszavak: *Aries nézetei, követői, ellenzői; deMause elmélete, történeti demográfia*

- Pukánszky Béla (2005): *A gyermek a 19. századi magyar neveléstani kézikönyvekben*. Iskolakultúra-könyvek, 28. Pécs, 2005. 11–41. (<http://www.iskolakultura.hu>)

2. A reformpedagógia kialakulása és fejlődése

kulcsszavak: *E. Key, művészetpedagógia, New School, Montessori, Decroly, munkaiskola, Waldorf, Freinet, Dalton-plan, projekt módszer, Jena-Plan*

- Mészáros István, Németh András és Pukánszky Béla (2003): *Bevezetés a pedagógia és az iskoláztatás történetébe*. Osiris Kiadó, Budapest. 186–212.

3. A magyar alsófokú iskoláztatás fejlődésének főbb jellemzői 1777-től 1945-ig

kulcsszavak: *I. és II. Ratio Educationis, az 1868-as népiskolai törvény, iskolatípusok (elemi, polgári, tanítóképzés), Klebelsberg tevékenysége, a 8 évfolyamos elemi*

- Mészáros István, Németh András és Pukánszky Béla (2003): *Bevezetés a pedagógia és az iskoláztatás történetébe*. Osiris Kiadó, Budapest. 286–300, 301–304, 307–311, 315–322, 327–329.

4. A magyar középfokú iskolák és egyetemek fejlődésének áttekintése 1777-től 1945-ig

kulcsszavak: *I. és II. Ratio Educationis, Entwurf, 1883-as tv., 1924-es tv., 1934-es tv., leányközépfokú iskolák, egyetemalapítások, az egyetemi szerkezet változása, egyetemi tanárképzés*

- Mészáros István, Németh András és Pukánszky Béla (2003): *Bevezetés a pedagógia és az iskoláztatás történetébe*. Osiris Kiadó, Budapest. 285–292, 294–297, 300–302, 305–306, 312–319, 322–327, 329–330.

5. A nevelés célja és feladatrendszere

kulcsszavak: *globalizáció, a nevelés válsága, paradigmaváltás a pedagógiában, kompetencia, pedagógiai antropológia, kultúra, emberkép, a szocializáció folyamatai, érték, norma, pluralizmus, emberi jogok, nevelési cél, módszerek és folyamat*

- Nagy József (2000): Bevezetés. In: *XXI. század és nevelés*. Osiris Kiadó, Budapest. 7–17.
- Németh András (1997): *Nevelés, gyermek, iskola*. Eötvös Könyvkiadó, Budapest. 9–28, 55–69.

6. A szocializáció és a nevelés értelmezése, szinterei

kulcsszavak: *kötődés, a kötődés iránya, ereje, funkciója, típusai, motívumai és fejlődése, kötődési háló; az oktatás társadalmi funkciói, a társadalmi egyenlőtlenség értelmezései, társadalmi hatások az iskola-rendszer alakulásában, az ezredforduló kihívásai*

- Nagy József (2000): Kötődés és nevelés. In: *XXI. század és nevelés*. Osiris Kiadó, Budapest. 207–217.
- Nahalka István (1998): Az oktatás társadalmi meghatározottsága. In: Falus Iván (szerk.): *Didaktika*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 45–75.

7. Szociális viselkedés, a szociális kompetencia fejlődése

kulcsszavak: *szociális kompetencia, szociális motívumrendszer, szociális képességrendszer, a szociális kompetencia fejlődése, szociális fejlesztő technikák*

- Nagy József és Zsolnai Anikó (2001): Szociális kompetencia és nevelés. In: Báthory Zoltán és Falus Iván (szerk.): *Tanulmányok a neveléstudomány köréből*. Osiris Kiadó, Budapest. 251–269.

8. A tanári szerep és etikai kérdései

kulcsszavak: *a tanári szerep funkcionista és relációs megközelítései, szerepkonzisztencia és -konfliktus, személyiség és szerep, szereptudatosság, nevelésetika, hivatásetika, felelősség, igazságosság*

- Zrinszky László (1997): A pedagógusszerep modelljei. In: Bábosik István (szerk.): *A modern nevelés elmélete*. Telosz Kiadó, Budapest. 131–149.
- Zrinszky László (2002): *Neveléselmélet*. Műszaki Könyvkiadó, Budapest. 286–305.

9. A tanárrá fejlődés

kulcsszavak: *kezdő és tapasztalt tanár gondolkodása, önfejlesztő technikák, a pedagógiai hatékonyság összetevői, a pedagógiai tudás szintjei és típusai, pedagógiai képességek, gyakorlati készségek, pedagógiai döntések, önreflexió és a reflektív tanár*

- Falus Iván (2003): A pedagógus. In: Falus Iván (szerk.): *Didaktika*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 80–101.
- Szivák Judit (1998): A kezdő pedagógus. In: Falus Iván (szerk.): *Didaktika: Elméleti alapok a tanítás tanulásához*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 489–513.

10. A fegyelem kérdései az iskolában

kulcsszavak: *a fegyelem fogalma, a normaszegő viselkedés szociológiai és pszichológiai magyarázatai, befolyásolásának stratégiái, tanítási tanácsok*

- Biehler, R.F. és Snowman, J. (1994): A fegyelmezetlenség okainak elemzése. In: Csapó Benő, Czachesz Erzsébet, Pukánszky Béla és Vidákovich Tibor (szerk.): *Neveléselméleti szöveggyűjtemény*. JATEPress, Szeged. 443–460.
- Katona Nóra és Szitó Imre (1994): Az iskolai fegyelem pszichológiai kérdései. In: Csapó Benő, Czachesz Erzsébet, Pukánszky Béla és Vidákovich Tibor (szerk.): *Neveléselméleti szöveggyűjtemény*. JATEPress, Szeged. 411–426.

11. A különleges bánásmódot igénylő gyermekek a pedagógiai folyamatban

kulcsszavak: *speciális nevelési szükségletű gyerekek, az integráció formái, inkluzív iskola, tanulási problémák, magatartási zavarok, a tehetség fogalma és modelljei, tehetségfejlesztés*

- Petriné Feyér Judit (1998): A különleges bánásmódot igénylő gyermek. In: Falus Iván (szerk.): *Didaktika: Elméleti alapok a tanítás tanulásához*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 435–464.

12. A tanítás-tanulás célrendszere

kulcsszavak: *kettős legitimáció, értékek, célok, a tananyag-kiválasztás szempontjai, második iskola, a tananyag szervezése, követelményrendszerek, Bloom taxonómiája*

- Báthory Zoltán (2000): *Tanulók, iskolák – különbségek. Egy differenciális tanításméltet vázlat*. OKKER Kiadó, Budapest. 117–153.

13. A kognitív készségek rendszere és fejlődése

kulcsszavak: *készség, kognitív készség, a készségek szerveződése, működése, fejlődése, rutin, rendszerképződés, optimalizálódás, hierarchizálódás, a kognitív készségek típusai*

- Nagy József (2000): A kognitív készségek rendszere és fejlődése. In: *XXI. század és nevelés*. Osiris Kiadó, Budapest. 95–106.

14. A kognitív képességek rendszere és fejlődése

kulcsszavak: *kognitív kompetencia, faktoranalitikus kutatások, komplex kognitív képességek, egyszerű kognitív képességek típusai, a kognitív képességek hatékonyságát jelző tényezők, a kogníció szabályozási szintjei, a kognitív képességek fejlődése (rendszerképződés, optimalizálódás, hierarchizálódás)*

- Nagy József (2000): A kognitív képességek rendszere és fejlődése. In: *XXI. század és nevelés*. Osiris Kiadó, Budapest. 107–126.

15. Motiváció a pedagógiában

kulcsszavak: *tanulási motiváció, pszichológiai iskolák motiváció-értelmezései, igények és teljesítmény, motívumok fogalma és néhány fajtája, a tanulási motívumok rendszere és fejlődése, környezeti hatások, tanítási tanácsok*

- Biehler, R. F. és Snowman, J. (1994): Motiváció. In: Csapó Benő, Czachesz Erzsébet, Pukánszky Béla és Vidákovich Tibor (szerk.): *Neveléstudományi szöveggyűjtemény*. JATEPress, Szeged. 300–350.
- Józsa Krisztián (2002): Tanulási motiváció és humán műveltség. In: Csapó Benő (szerk.): *Az iskolai műveltség*. Osiris Kiadó, Budapest. 239–249.

16. Az oktatás stratégiai és módszerei

kulcsszavak: *stratégia, módszer, eljárás, oktatási stratégiák típusai és fajtái, oktatási módszerek csoportjai, az egyes oktatási módszerek sajátosságai, eredményes alkalmazásuk feltételei*

- Falus Iván (1998): Az oktatás stratégiai és módszerei. In: Falus Iván (szerk.): *Didaktika: Elméleti alapok a tanítás tanuláshoz*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 271–322.

17. Az oktatás szervezeti keretei, szervezési módjai és munkaformái

kulcsszavak: *az oktatás alapvető szervezeti formái, osztályba sorolás, osztálylétszám, a tanóra, frontális munka, egyéni munka, párban folyó tanulás, csoportmunka, az oktatásszervezési módok kiválasztása*

- M. Nádas Mária (1998): Az oktatás szervezeti keretei és formái. In: Falus Iván (szerk.): *Didaktika: Elméleti alapok a tanítás tanuláshoz*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 345–367.
- M. Nádas Mária (1998): Az oktatás szervezési módjai és munkaformái. In: Falus Iván (szerk.): *Didaktika: Elméleti alapok a tanítás tanuláshoz*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 368–391.

18. A pedagógiai értékelés

kulcsszavak: *az értékelés funkciója az oktatási rendszerben, az értékelés szintjei, az adatgyűjtés módszerei, érvényesség, megbízhatóság, szisztematikus és random hibák, az értékelés típusai a tanítási-tanulási folyamatban betöltött funkció szerint, az értékelés problémái, hazai és nemzetközi vizsgálatok*

- Báthory Zoltán (2000): *Tanulók, iskolák – különbségek. Egy differenciális tanításméltélet vázlatá*. OKKER Kiadó, Budapest. 221–278.

19. Az oktatás társadalmi és gazdasági környezete

kulcsszavak: *a nemzetközi és a hazai környezet változása; demográfiai folyamatok; gazdasági változások, munkaerőpiaci folyamatok, a gazdasági, a humán és a társadalmi tőke kapcsolata; társadalmi mutatók és folyamatok; az oktatás és a közvélemény*

- Lannert Judit és Schmidt Andrea (2003): Az oktatás társadalmi és gazdasági környezete. In: Halász Gábor és Lannert Judit (szerk.): *Jelentés a magyar közoktatásról 2003*. OKI, Budapest. 23–49. (<http://www.oki.hu/oldal.php?tipus=kiadvany&kod=Jelentes2003>)

20. A hazai iskolaszervezet alakulása

kulcsszavak: *az oktatási rendszer vertikális és horizontális változásai, a szakképzés szerkezetének átalakulása, átjárhatóság; az iskola előtti nevelés, az alap- és középfokú oktatás intézményi, beiskolázási és továbbhaladási jellemzői*

- Lannert Judit és Mártonfi György (2003): Az oktatási rendszer és a tanulói továbbhaladás. In: Halász Gábor és Lannert Judit (szerk.): *Jelentés a magyar közoktatásról 2003*. OKI, Budapest. 119–148. (<http://www.oki.hu/oldal.php?tipus=kiadvany&kod=Jelentes2003>)

21. Oktatási egyenlőtlenségek és speciális igények

kulcsszavak: *az egyenlőtlenségek keletkezése, típusai: családi háttér szerinti, területi és települési, nemek közötti, nyelvi és kulturális különbségek; speciális oktatás és tehetség gondozás; az egyenlőtlenségek mérséklése, méltányosságra törekvő oktatáspolitikák*

- Cs. Czachesz Erzsébet és Radó Péter (2003): Oktatási egyenlőtlenségek és speciális igények. In: Halász Gábor és Lannert Judit (szerk.): *Jelentés a magyar közoktatásról 2003*. OKI, Budapest. 349–376. (<http://www.oki.hu/oldal.php?tipus=kiadvany&kod=Jelentes2003>)